

ЩОДО ПРОБЛЕМ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ РОЗБОЮ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

А. В. Цибенко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Розбій є одним із найнебезпечніших злочинів із числа тих, які посягають на власність. Він поєднує в собі посягання не лише на майнові інтереси, а й на саму особу. Дослідження поняття розбою є актуальним в наш час, так як воно сприяє кращому розумінню та тлумаченню положень про розбій в кримінальному законі.

На думку В. О. Казміренко, розбій – це будь-який напад на кого-небудь для викрадення належного йому майна, коли це вчинено з відкритою силою, якщо від таких дій була явна небезпека для життя, здоров'я чи свободи особи чи осіб, які зазнали нападу [1, с. 161]. Р. П. Сухацький розглядає розбій як один із найбільш небезпечних злочинів проти державної, суспільної і особистої власності. Небезпека його полягає в одночасному посяганні на власність і людину, при цьому насильство, застосоване при розбої, створює небезпеку не тільки для здоров'я, але і для життя потерпілого [7, с. 180].

Розглядаючи позицію О. О. Горішнього, можна зазначити, що протягом історії розвитку та сучасного стану кримінального законодавства, зміст категорії «розбій» завжди був неоднаковим залежно від співвідношення зі змістом таких споріднених категорій, як «крадіжка» і «грабіж» [2, с. 7]. За своєю структурою розбій є складеним одиничним злочином, тому може поєднувати в собі декілька злочинів. Так, його склад може містити ознаки злочинів проти власності та злочинів проти життя та здоров'я особи. Злочинами проти власності, які можуть бути складовими розбою, є крадіжка та грабіж. Згадаємо, що Кримінальний кодекс України визначає крадіжку як таємне викрадення чужого майна, а грабіж – як відкрите викрадення чужого майна [3]. Щодо злочинів проти життя та здоров'я особи, які можуть бути в складі розбою, то ними є умисне вбивство, умисне тяжке тілесне ушкодження, умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження та умисне легке тілесне ушкодження. Наприклад, в разі одночасного вчинення відкритого чи таємного викрадення чужого майна з нанесенням тілесних ушкоджень (середньої тяжкості), дії будуть кваліфікувати за ст.187 ККУ.

В абз. 3 п. 4 Постанови Пленуму Верховного Суду України від 06.11.2009 року № 10 «Про судову практику у справах про злочини проти власності» міститься розмежування понять розбою та грабежу. Так, дії, розпочаті як крадіжка, але виявлені потерпілим чи іншими особами і, незважаючи на це, продовжені винною особою з метою заволодіння майном, належить кваліфікувати як грабіж, а в разі застосування насильства чи висловлювання погрози його застосування – залежно від характеру насильства чи погрози – як грабіж чи розбій» [8]. Як бачимо, чіткого розмежування між грабежом та розбоєм цей нормативно-правовий акт не визначає, що дає підстави для поглибленого дослідження проблематики співвідношення категорій «грабіж» та «розбій» науковцями-правовиками.

Звертаючись до законодавчого закріплення поняття «розбій», Кримінальний кодекс України визначає його як напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний із насильством, небезпечним для життя чи здоров'я особи, яка зазнала нападу, або з погрозою застосування такого насильства [3]. Як бачимо, розбій проявляється в нападі, поєднаного з насильством або погрозою насильства. Так, В. О. Казміренко вважає, що напад – це раптова для потерпілого агресивна дія винного, котра поєднана з

насильством чи погрозою застосування насильства [4, с. 22], а насильство – це протиправне застосування до потерпілого сили, яка є небезпечною для його життя чи здоров'я [4, с. 23].

На нашу думку, напад і є насильством, тобто без насильства не може бути нападу. Так, різні поняття визначають одне і теж явище. Виходячи з цього, визначення, зазначене в Кримінальному кодексі України, не уточнює зміст розбою, а створює тавтологію, яка негативно впливає на практику застосування законодавства, а також на тлумачення правових норм.

Не можна не погодитись із думкою І. І. Гуні, що перегляд традиційного визначення розбою в кримінальному законі сприятиме підвищенню ефективності кримінально-правової протидії цьому небезпечному прояву [6, с. 52]. Адже саме правильне розуміння поняття конкретного злочину сприяє правильній його кваліфікації, тобто формуванню точної кримінально-правової оцінки відповідного суспільно-небезпечного діяння.

Отже, виходячи з вищезазначеного, можна сформулювати таке визначення розбою. Ним є протиправне застосування сили, спрямованої на особу чи групу осіб з метою заволодіння чужим майном, яка є небезпечною для життя чи здоров'я осіб, або з погрозою застосування такої сили.

Список використаної літератури:

1. Казміренко В. О. Історичні передумови розбою як суспільно-небезпечного явища / В. О. Казміренко // Актуальні проблеми держави і права. – 2015. – Вип. 75. – С. 157-162.

2. Сухацький Р. П. Умови і проблеми відмежування розбою від кримінальних правопорушень із суміжним складом злочину та особливості його кваліфікації / Р. П. Сухацький // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. – 2016. – № 3. – С. 176-181.

3. Горішній О. О. Кримінально-правова характеристика розбою: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право» / О. О. Горішній. – Дніпропетровськ, 2010. – 20 с.

4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 року № 2341-III (зі змінами та доповненнями станом на 12.01.2018 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

5. Про судову практику у справах про злочини проти власності: постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.2009 року № 10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09>.

6. Казміренко В. О. Психолого-юридична характеристика фізичного і психічного насильства в межах ст. 187 Кримінального кодексу України (розбій) / В. О. Казміренко // Адвокат. – 2009. – № 4. – С. 21-27.

7. Гуня І. І. Кримінально-правове визначення розбою та деякі питання його кваліфікації / І. І. Гуня // Право і Безпека. – 2004. – Т. 3, № 2. – С. 49-53.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент О. М. Сокурєнко

ОСНОВНІ ФАКТОРИ ІСНУВАННЯ КОРУПЦІЇ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ

М. Л. Черкащенко (Павленко)

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Корупція супроводжує людство з найдавніших часів. Соціальні та історичні корені виникнення корупції сягають часів появи суспільства. Історичні передумови для цього з'явилися в давнині, коли людина прагнула виокремитися з-поміж інших дорогим подарунком. У первісних суспільствах плата жерцю, вождю або